

תחקיר סיכום המלחמה - מרמת מ"מ ומעלה - שדה תימן מרץ 1974

פרק י' - פריצה צפונה - קרבות במחנות אבו-סולטן ומתחם "ערל", וקרב באיזור "טסט 2 -

מסכה 35" בדרום הגזרה - 18.10.73

מח"ט

בבוקר ה-18.10 שתי החטיבות של אוגדת ברן התחילו לנוע וקיבלתי אז פקודה לעזוב את התדלוק והחימוש ולנוע אחרי שהחטיבה של נתקה עוברת, במשימה לתפוס את אזור "גשירה". אז הכוונה של הפיקוד או של האוגדה, אני לא יודע של מי, היתה של"צח" חטיבה, ל"ערל" חטיבה ול"גשירה" החטיבה שלנו. גיורא היה עדין פרוש באיזשהו מקום על ציר "טסט" כאשר פלוגה אחת נשארה לשמור על הגשר. עמי היה מרוכז באזור שדה התעופה. נתתי לעמי הוראה לנוע על גשר הביילי צפונה. הצטרפתי אליו עם החפ"ק שלי. עמי התחיל לנוע, עלה על ציר "חיפה" ופנה צפונה. באותו זמן לנתקה היו כאן בעיות, נפגעו לו טנקים ונגמ"שים. עמי פנה צפונה ונתקל בטנקים, השמיד אותם והתקדם קדימה לכיוון "גשירה". באותו שלב גיורא הגיע קצת יותר באיחור, אני נפגשתי עם גיורא קצת צפונה לציר "חיפה", ואז עמי קיבל משימה לנוע צפונה מדרום ל"אורחה" לכיוון "גשירה", וגיורא לפרוץ מערבה, לעלות על המערך הארטילרי. היו שם 36 תותחים 136 מ"מ. באותו שלב הצטרפתי לגיורא. המערך הארטילרי היה בחלק המערבי של מחנות אבו-סולטן. יש שם סוללה שהסתירה אותם ממחנות אבו-סולטן. אחרי שחצינו את הסוללה עלינו על המערך הארטילרי. שם היו אנשים והייתה בעיה מה לעשות איתם. לדפוק עם טנקים או לא. בינתיים חטיבת בסל"ש נתקלה בקשיים באזור "צח". לא הצליחה לכבוש את "צח". היו לה אבידות והיא חזרה לתעלת המים המתוקים. במקביל להתקפה של חטיבת בסל"ש על ציר "טסט" לכיוון "צח", היתה התקפה של גדוד טנקים מצרי מכיוון החיץ החקלאי מדרום לצפון. כאן התנהל קרב שהשתתפו בו הפלוגה של אדרת, פלוגת הצנחנים עם תולרי"ם ויתכן שגם טנקים של גבי דפקו על הטנקים האלה. הכח של נתקה הגיע ל"ערל". במקביל התחילו כוחות נוספים של אוגדה 252 לעבור על הגשרים ועברו קדימה. אני לא יודע דרך איפה הם עברו, אני מניח שדרך גשר הביילי. ובכן אוגדה 252 התחילה לעבור והיא קיבלה את המשימה לכבוש את "צח". אני נפגשתי עם דן שומרון באיזור המחנה הצבאי ב"סגול 471" והוא אמר לי שהמשימה שלו לכבוש את "מקצרה". מכיוון שאנחנו היינו ותיקים בשטח, הצעתי לו לכבוש את "מקצרה" מצפון לדרום, כאשר הגדוד של גיורא תפס עמדות לכיוון "מקצרה" ואמרתי לו אם יהיו לך בעיות נסייע לך. ה-18.10 נגמר כאשר היינו בחניון לילה על ציר "ורדית 35" לערך, כאשר לפני כן עמי נשלח חזרה לכיוון דור-סואר כדי להתמלא מחדש ולהביא בחזרה דלק ותחמושת לגדוד של גיורא שנשאר באזור הזה. פה לעמי היו כל מיני בעיות עם הליקופטרים.

ב-18.10 על הבוקר קיבלתי פקודה לעבור אחרי הגדוד של עמי דרך מסילת הברזל לציר "חיפה" ולהתמקם באיזשהו מקום בצומת "ורדית-חבית". אני לא זוכר בדיוק מה היו הפקודות. ואז עשינו כבר ראורגניזציה בגדוד. ג'ון לקח בחזרה את החבר'ה של אלי הרי כפלוגה כ' מחדש, ועודד לקח את החבר'ה שלו ויצר את פלוגה מ' מחדש, ויהודה כהן שהגיע גם כן נהיה סמג"ד שלי והרגשתי טוב מאד. היו לי 2 סמג"דים, אחד כאן ואחד בחזית של 64. היתה לי שליטה מרחבית. בציר "חיפה" דפקנו 3 טנקים, באחד מהם ישבו המצרים על הצריח ואלו. עברנו דרך השיחים האלה, והיה שם ברדק טוטלי. הערבים ברחו, עזבו את התותחים על הארץ. קיבלתי פקודה מהמח"ט להשמיד את התותחים, אחר כך שמעתי את מפקד האוגדה אומר למח"ט לשמור על התותחים, ואז קיבלתי פקודה לשמור על התותחים וכבר לא ידענו אם לשמור או לא. זרקו רימוני יד באיזור של המחפורות, ירו, אבל לא נגעו בתותחים. יצאנו באיזור מדרום ל"ורדית 35". בהמשך אני זוכר כל מיני כוחות מיוחדים שעקפו אותנו לכל מיני משימות מיוחדות באיזור שמצפון ל"מקצרה".

מ"פ ג'

הזריחה היתה ב-0500. לאור מה שקרה יום קודם על הגשר למחלקה של מיכה דרוקר ז"ל אני לא הרגשתי כל כך טוב בפריסה על הגשר. התחלתי לנדנד לגיורא מה קורה. גיורא אמר לי : "אל תדאג, כל עם ישראל עומד מאחוריך". ובאמת כל הלילה שמענו תנועה רצינית לכיוון גשר הבטון לאורך ציר "סטט". ב-0630 בבוקר הגיעה פלוגת "שוט", המ"פ נעמד מימין לי על הגשר. המרחק בין הטנקים שלנו היה כ-50 מ'. המ"פ נכנס פנימה, לוקח מקלע, מרכיב על הצריח, מוריד אותו, ועושה רבע שעה תרגולות הכנות לצליחה. אחרי רבע שעה הוא התחיל לזוז. אני פחדתי שידפקו אותו על הגשר ואז הוא חוסם את כל האוגדה הזאת. התחילו לעבור שם. מיד בהתחלה הם נתקלו בבעיות. היתה איתם נדמה לי פלוגת צנחנים רגלים שהם העבירו אותם לטהר את הבתים שמאחורי הגשר. פלוגת הצנחנים עברה והטנקים התחילו להתקדם. תוך כמה דקות התחילו להגיע המון פגועים. טנקים שחצו לכיוון "צח" התחילו לחזור בטיסה מטורפת עם פצועים. הגיעו ממש לידי ונעמדו שם. זה היה מחזה זוועתי, אנשים ירדו בלי ידיים ובלי רגלים, ירדו מהטנקים ונפלו על הכביש. מאחורי נעמד גבי עמיר. אני יורד לראות מה קורה, מישהו נתן לי צעקה "טנקים מאחוריך". אני מיד ירדתי לאחור. נניח שפה הגשר ופה הדרך שעוברת מדרום לתעלה, אני עמדתי באמצע על הציר צמוד לגשר, טנק אחד שלי עמד משמאל וטנק אחד עמד מימין לגשר. מצד שמאל נדבקתי עד הבית. גבי עמד ממש 2 מ' מאחרי עם הנגמ"ש שלו. ירדתי, נסעתי לאחור כי היו שם בתים ונכנסתי לתוך שדה חרוש לאורך הציר מצד שמאל. 20 מ' משמאל היתה שדרה של במבוקים. נכנסתי, פתחתי חלון בסוף הזה ואני רואה שם המון טנקים נוסעים. הסתבר שלגבי עמיר נודע על זה שיש

שם טנקים כנראה מדיווחים, כיוון שאחד הטנקים שלו שעמד באיזור הצומת חטף שם חלול, והיו שם שני הרוגים. נח עמד ממש ליד הטנק הפגוע. נח עלה לעמדות באיזור הגשר. אני תפסתי עמדות. היו שם טנקים בטווח של 600 מ'. בקו הראשון שלהם נסעו כ-8 טנקים ואני בטוח שמתוכם 3 ימניים אני השמדתי. במקביל על הכביש הזה עמדה פלוגת טנקים של בסל"ש, אז מתוכם 4 טנקים עשו תפנית שמאלה ונכנסו איפה שאני עמדתי, פתחו חלונות והתחילו להרביץ שם. אמרתי לטנק שעמד משמאל לגשר להתחיל לרוץ לאורך הציר. יחד איתו שלחתי עוד תול"ר לאורך התעלה. הטנק התחיל לרוץ לכיוון דרום, נתקל בטנק והשמיד אותו, המשיך להתקדם ונתקל בעוד טנק, גם אותו הוא השמיד. אחר כך הצנחנים התחילו לרוץ קדימה עם הג'יפ תול"ר. הם תפסו את הרעיון ועם התול"ר השמידו כנראה 2 טנקים ועוד טנק עם בזוקה. נדמה לי שמתוך 7 טנקים שהיו לאורך הציר 5 נפגעו. אחד היה שלם שנפל הצידה ועוד אחד היה נגמ"ש הפיקוד שנפל למים. כנראה כשהחבר'ה האלה נדפקו 3 טנקים ירדו ימינה, שקעו בתוך הביצות ונשארו שם. מה שקרה לטנק הזה שלי שרץ קדימה, פה 4 טנקים שעמדו על ידי לא ידעו ששלחתי לשם טנק והתחילו להרביץ עליו, הוא התחיל לזעוק לי בקשר שיורים עליו. ירדתי ואמרתי להם שיחדלו לירות לכיוון ההוא והם חדלו. הוא מרוב בהלה התחיל להידרדר לתוך התעלה, שלחתי עוד טנק שחילץ אותו. לי היו 3 טנקים, אחר כך הגיע עוד אחד, הכנסתי את הטנקים לידי. בינתיים הטנקים של גבי עמיר יצאו משם, חזרו אל הכביש והפלוגות המשיכו לנוע. המשכנו בירי. הירי הראשון היה כמה דקות. אחרי פעולת החילוץ עם 2 הטנקים התחלנו לגלות עוד טנקים. היתה בעייה רצינית לזהות את הטנקים האלה, למרות שהטווח לא היה רציני. גם אחרי המלחמה זה לא היה פשוט לגלות אותם כי הם היו בתוך סבך של צמחיה והם היו ממש מוסתרים טוב. הרחוקים שבהם היו בטווח בערך 1100 מ'. עשינו שם מטווח, לאט לאט הדלקנו כ-20 טנקים. על הציר הושמדו 5 טנקים ובשטח כ-19-20 כלים. יצאתי לסיור בג'יפ עם גבי עמיר וספרנו שם איזה 22 טנקים. מצאנו גם מט"ק מצרי שהיה מפוחד מאד. מצאנו גם מפה ענקית מצרית בסדר גודל של 10 X 10 מ' עם כל מהלכי הקרב למקרה של צליחה שלנו. מיד רצתי ונתתי את זה לברן, שעמד עם החפ"ק שלו על הגשר. אחר כך עשינו סיור נוסף בשטח, נכנסנו קצת יותר לעומק וגילינו שם טנקים נוספים. סה"כ נספרו שם 33 טנקים. זה היה ענין של שעה עד שכל העסק נגמר. בהמשך היום נשארו שם ואחרי שכל החגיגה נגמרה נשארו שוב ת"פ של הצנחנים. בשעות אחה"צ היה מקרה מוזר עם ההליקופטרים. בדיוק במקום שנפגעו הטנקים נפל מטוס מצרי. לא מספיק ליפול, מגיע הליקופטר. אני חשבתי איזה מצרים חכמים באים לחלץ את הטייס. לא הספקנו להבין מה קורה, הוא צולל מעלינו וזורק חביות על הטנקים. כל החבר'ה צודדו קנים והרביצו בו. אחר כך הסתבר שמישהו פגע בו, הוא נחת וקיבל עוד פגיעה. הוא עבר את הציר, עשה סיבוב אחרי שהוא זרק את החביות, עבר את הכביש שמחבר בין האגם והגשר, עשה סיבוב ממש מעל החפ"ק של ברן, שם ירינו עליו הרבה מאד, באיזור "אורי" נדפק. אנחנו נשארו שם 4 ימים וכל יום הייתי בוכה לגיורא.

מ"מ 2 פלוגה מ' סגן נח אבנת

אותי תפס העסק הזה כשאני חימשתי את הטנקים. גם הגיעה אלי מיכלית סולר. החימוש נעשה ע"י השתלטות על משאית תחמושת שעמדה עם מעיכים. במשך הזמן הזה הציר התמלא בטנקים של האוגדה של ברן כך שאני נתפסתי בעמדות נחותות בצד השני של הכביש ולא יכולתי להגיע. אני הבנתי שמתארגנת התקפת נגד מצרית אחרי שהטנק הזה נפגע, נהרגו בו כל אנשי הצריח עד כמה שאני יודע. החברה שלי שהוציאו משם מקלעים דיווחו לי על 3 הרוגים. בשלב הראשון מרוב צפיפות ל-2 הטנקים שלי לא היה מקום לעלות לעמדות. יותר מאוחר כשהשטח התפנה קצת עלינו לעמדות. זה היה כבר לקראת הסוף ולכן הספקנו להשמיד רק 2 טנקים. אחרי זה לא היו באיזור הזה אירועים. אני נשארתי שם גם אחרי שאדרת התפנה, הייתי שם עד ה-25 בבוקר.

מג"ד 599

כאמור לביל ה-17.10-18-10 אמרתי לנתקה שלפי דעתי על הסוללה לא כדאי לנוע כי זה גבוה וזה גם לא נח מבחינת אפשרויות הפריסה. בבוקר ה-18.10 הם נעו על הסוללה ו-4 טנקים פרסו שם זחלים. המעבר שלהם על הגשר היה איטי מאד ונסחב הרבה מאד זמן. קודם כל הם חיכו שהערפל התפזר ואחר כך כל טנק עלה על הגשר, התנגש, ירד וחזר. הכניסו את כל הזחל"מים שלהם. אני קיבלתי פקודה מהמח"ט להיכנס לתוך השדרות שלהם אם הם לא עוברים, אבל בסוף הם גמרו לעבור ונכנסו אחריהם. נכנסתי לציר "חיפה". לפני זה היתה שם דיונה של חול. עליתי עליה וראיתי שחלק מהטנקים כבר בוערים שם בשטח. ביקשתי מהמח"ט אישור להמשיך קצת צפונה ולהיכנס מצפון לטנקים שלו. נכנסתי בסוף ציר "חיפה" וראיתי שכל המחפורות, שם יש חצרות כאלה סגורות, מלאות בחרמ"ש שמתחבאים בפנים, ו-2 "שוטים" כבר בלי צריחים בוערים שם. קיבלתי ת"פ את אריק עם פלוגת הנגמ"שים והחלטתי שללכת בעקבותיו זה לא טוב והתחלתי למשוך צפונה. רצתי עד לצומת שמאחוריה היו התותחים. שמתי את אריק מצד שני שיתן לי אבטחה מצד מערב והוא אמר שיש שם הרבה מאד תותחים והוא לא רואה אנשים. אמרתי לו שימשיך צפונה לאבטח אותי לאורך הסוללה. המשכנו ואז מטווח 600 מ' פתחו עלינו באש מתוך מעין חצי עיגול כזה בטנקים גם מצפון וגם מצפון מזרח, האיזור של "סגול 118" בקצה הצפוני של מחנות אבו-סולטן. פלוגה ז' טיפלה בכל מה שקורה מצד מזרח, ועם המחלקה של "לוז" נענו קדימה והתחלנו לדפוק אותם תוך כדי תנועה. קרב קצר. השמדנו את הטנקים האלה ואף טנק שלנו לא נפגע. אז אריק דיווח לי שמהצד השני של הסוללה בתוך החורשה הוא מזהה עוד כמה טנקים. העברתי לשם את ירון כי גם לי וגם ל"לוז" כבר לא היתה תחמושת בבטן. ירון נכנס פנימה ובהכוונה של אריק השמיד עוד טנק אחד או שניים. נגמר השלב הזה והמח"ט אמר לי שהוא כבר נמצא בצד השני של "חבית" ושאני אחבור אליו. עברתי לצד של אריק שם היה כביש, ואז ירון זיהה את בסיס הטיילים

וביקש אישור לדפוק אותם. נתנו לו אישור והוא דפק אותם. הם היו גדולים. רצנו עברנו על ציר "חיפה" והצטרפנו לחטיבה. היה כאן שטח גבוה ששלט על צומת "ורדית-חבית". אנחנו היינו באגף הצפון מזרחי ודרומי, התפרסנו על הגבעה הזאת באבטחה הקפית. גיורא היה בצד מערב צפון מערב. וכל הזמן חלפו לנו ח"שים מעל לראש. ראינו את הטנקים של נתקה ליד המחנה מצפון ל"צח", משום מה חשבתי שזה בא משם. עד שליהודה נשבר מהח"שים האלה והוא הלך לחפש אותם. הוא מצא 3 טנקים מצריים ממערב לגבעה במחפורות. הוא הודיע על 3 טנקים שעולים מתוך מחפורת, ירינו עליהם והשחלנו אותם בטווח 3000 מ'. נעשה שקט. אז התברר שכל החטיבה קצרה בתחמושת ובדלק, הספקה בהיטס לא נקבל, והוחלט שאני ו"מכנס" חוזרים חזרה לדור-סואר. אני במקביל בקשר נתתי הוראה לקמב"ץ. שיכין את פלוגת החרמ"ש עם תחמושת עבור הגדוד. הוא הלך לכל מיני טנקים פגועים, הוציא מהם תחמושת ומילא את הזחל"מים, והם חיכו לי ליד גשר הביילי. אמרתי לו שיכין עוד תחמושת כי את הזחל"מים האלה אנחנו ניקח לגדוד של גיורא. הגענו לשדה התעופה דור-סואר, מצאנו שם את מ"פ המפקדה שיפוני. אחר כך הצטרפו גם טל ומיכה עם הרבה תחמושת, מזון, מים ודלק. האמת היא שעשינו שם שגיאה מבחינת כוונות. עשינו את כל העסק הזה במרוכז כי מיהרנו. ידעתי מה מחכה לי עם פלוגת החרמ"ש, לסחוב אותם דרך ציר "חיפה" כאשר כאן כל שטח אבו-סולטן עוד לא טוהר. רציתי לעשות את המעבר הזה לפני הלילה. נתתי עדיפות לפלוגה של ירון גם מבחינת תיקונים של חימוש וגם מבחינת תדלוק. התקיפו אותנו שם מטוסים. שוב שפכנו שם את כל הבטן של התחמושת הקלה. איזה הליקופטר הטריד אותנו והורדנו אותו. בסוף הצלחנו לצאת עם החרמ"ש, עם ירון ואריק. אנחנו היינו מלאים. פלוגה ז' נשארה מאחור מתוך כוונה שהוא יחבור אלינו אחר כך. התחלנו לנוע עם הגרוטאות האלה. כמו שלשמעון היו בעיות עם הגשר, לי היו לי צרות מפלוגת החרמ"ש. פה שוקע זחל"מ, פה הוא לא מניע. בקיצור הדרך הזאת עד לציר "חבית" לקחה לנו 6 שעות. כמובן שזה כבר היה בלילה. הגענו עד לחניון החטיבתי קצת מערבה ל"ורדית 36", שם היה יהודה הסמג"ד והוא קיבל את פלוגת החרמ"ש ונתן אותה לגיורא שמילא את הטנקים שלו. הבאנו גם את הצלם הקטן (רון בן ישי).

מ"מ מ"פ י'

ב-18.10 עם בוקר קיבלנו הוראה לקחת שוב תחמושת מאיזור 2 המגדלים החוצה לכיוון הגדוד במחנות אבו-סולטן. נכנסנו באיזור שדה התעופה דור-סואר, קצת מדרומו היו מחפורות. ישבנו שם 6 שעות בהפגזה נוראית. העמסנו את הזחל"מים בתחמושת ובליל ה-18.10 נסענו בציר "חיפה" בליווי של עמי עם תחמושת ו-2 מיכליות דלק. 2 זחל"מים בדרך שברו אקסים ו-2 נפלו לתוך בורות, חילצו אותם עם טנקים. הגענו לחניון לילה של גיורא וחילקנו שם את התחמושת.

מ"פ חרמ"ש ס' גדוד 257 סרן שרגא כ"ץ

ב-18.10 עם הסמג"ד ועם עודד ועוד 4 טנקים עברנו דרך "לקקן" ל"נחלה" ועברנו על הגשר. הסמג"ד עם עודד ו-4 הטנקים התקדמו קדימה ואנחנו נשארנו מאחורי גשר הביילי כאשר אין לנו קשר ואנחנו לא יודעים שום דבר. היינו יתומים לגמרי בלי אבא ובלי אמא. העברתי לרשת שלי את החימוש ואת הד"ר ואת 11א' שלנו. התארגנו באיזור גשר הביילי. לפנות ערב התקשר אלי הסמח"ט ואמר לי להיכנס לתוך השדה ולעזור בתדלוק ובחימוש. גדוד 599 היה שם בסוף המלא מחדש שלו. קיבלתי הוראה עוד באותו לילה להוציא מחלקה לליווי של הדרגים לאיזור "לקקן". מחלקה 3 יצאה יחד עם הדרגים, אנחנו נשארנו באיזור המגדלים בחניון לילה. חטפנו שם הפגזת קטיושות כל הלילה יחד עם מ"פ מפקדה שלנו שהיה שם.

מ"פ ל'

ב-18.10 הייתי ב"ב' אדום" באיזור "יורק" עם 3 טנקים, מהם 2 לא כשירים, ועוד טנק כשיר באיזור הגשר. התחלנו לחפש את הגדוד, לראות ממי אפשר לקבל דרגים ועזרה. חיפשתי את הגדוד בקשר. השגתי את קן-תור ואת המח"ט והאם אמרו לי לא להפריע להם. השגתי את הסמח"ט ברשת "שילינג" והוא אמר לי "יהיה בסדר". בסוף השגתי את שרגא והוא אמר לי שמתארגנים באיזור שדה התעופה ושנשלח את הטנקים לשם. הודעתי למג"ד הצנחנים שישב על הרמפה שאני שולח את הטנקים אחד אחד לאחור להתארגנות לתיקונים ולבצע מלא מחדש. קיבלתי הוראה לשלוח טנק אחד ל"סגול 131", שם ישבה פלוגת צנחנים. בבוקר היתה הפתעה לראות את גשר הגלילים בתוך התעלה. יותר מאוחר גילינו שוב חיילים באיזור "סרוק" שעוברים מערבה. הם ישבו על הסוללה כמו ביום הקודם. התחלנו לירות עליהם. זיהינו גם שהם עוברים ב-2 סירות מפח, ניסינו לדפוק את הסירות האלה ולא הצלחנו. מג"ד הצנחנים אמר לי שמהרמפה מזהים טנקים ונגמ"שים שלהם באיזור החווה הסינית, שנעלה ונתחיל לדפוק. עליתי וראיתי שאפשרויות הצידוד מהרמפה מוגבלות ביותר ואי אפשר לירות למטרות. ירדתי למטה לנסות לירות מלמטה אבל הסוללה בצד שלנו הסתירה. בצהריים הודיעו שיש אויב ברמפה "ז' סגול" שהיתה מצפון לנו. עליתי עם 2 טנקים באיזור הרמפה, מצאתי איזה עמדות, ירינו, פוצצנו וירינו שם כל מיני חפירות שהיו. דיווחתי למג"ד שאין שם אף אחד. אחה"צ שלחו אותי ל"סגול 131" לנסות לעזור שם במשהו. בינתיים בעוד טנק הלך לי קשר פנים ולמעשה מ-4 טנקים היה לי רק אחד כשיר. חזרתי ל"אדום ב'" והגיע אלי טנק מפלוגת "אבנה". בלילה נשארנו שם כאשר טנק אחד עם הצנחנים ב"סגול 131". במשך הלילה שלחתי 2 טנקים לאיזור שדה התעופה לתיקון ולמחרת עמדתי שוב עם 4 טנקים כשירים.